

HENRIK LUND

Färsk avhandling om flygekorren och skogsbruket

RALF WISTBACKA

ralf@wbe.fi

I min avhandling¹ har jag fokuserat på den utrotningshotade flygekorren (*Pteromys volans*) och dess livsmiljöer, som i Finland hotas av omfattande kalhyggen. Min forskning baseras på ett omfattande fångst-/återfångstmaterial, som insamlats i västra Finland. Jag studerade variationen i populationernas storlek och demografi i rela-

---

¹ Framlagd den 10 februari 2023; forskarskolan vid Uleåborgs universitet, naturvetenskapliga fakulteten, institutionen för ekologi och genetik.

tion till skogsbrukets förstörande av livsmiljöerna samt miljörelaterade bakgrundsfaktorer 1993–2018.

Under 25 år kalhöggs 76,4% av flygekorrskogarna i undersökningsområdet i Larsmo. I mitten av perioden minskade beståndet kraftigt för att därefter återhämta sig. Antalet honor var hela tiden lägre än områdets ekologiska bärkraft. Flygekorrens årliga överlevnad var i medeltal rätt låg (0,43–0,48). I Larsmo var honornas överlevnad lägre i mitten av undersökningsperioden för att därefter öka, vilket påvisar att överlevnaden märkbart påverkar populationens tillväxtkoefficient. Överlevnaden påverkades av risken för predation samt av klimatet. En viktig observation var att honornas överlevnad i ett skogsfragment gynnades av en ökad storlek upp till en yta av 4–6 ha. Under populationens återhämtningsskede noterades att flera honor kunde bo tillsammans i större fragment, med mera lämplig skog kring boplatserna. Enligt den nationella monitoreringen minskade flygekorrens förekomst med 36,9% mellan år 2006 och 2017.

Undersökningens andra tyngdpunkt var att klargöra flygekorrens habitatkrav. Jag påvisade att de skyddsåtgärder myndigheterna gjorde i enlighet med gällande lagstiftning, inte var tillräckliga för att bevara flygekorren. De föröknings- och rastplatser som avgränsades med myndighetsbeslut övergavs i regel, medan kontrollområdena förblev bebodda. Flygekorrens förekomst ökade starkt i takt med ytan av lämplig skog, vilket var i linje med den ökande överlevnaden. De avgränsade förökningsplatserna, 0,07–0,24 ha, var alldeles för små för flygekorrrhonorna. Sedan år 2016 är det omöjligt att övervaka effektiviteten hos skyddet av flygekorre eftersom föröknings- och rastplatserna inte längre avgränsas med myndighetsbeslut i samband med kalhyggen. Ytan hos de fragment som lämpar sig för flygekorre minskade drastiskt och i slutet av undersökningsperioden var de bebodda fragmenten i medeltal 3,91 ha medan de tomma var endast 1,49 ha. Resultaten påvisar att det krävs oerhörda förbättringar av skogsbrukets lagstadgade skydd av flygekorren om vi skall lyckas bevara det nuvarande beståndet. De skogar där flygekorren kan föröka sig förstörs för närvarande i en mycket stor omfattning. I mitt undersökningsområde har fragmenteringen redan nått en alarmerande nivå när medianstorleken för de kvarvarande fragment som kunde lämpa sig för flygekorre är endast 1,5 ha. Det finns en risk för att alla kvarvarande flygekorrskogar kalhuggs inom en nära framtid.

Ralf Wistbacka, 2023: Monitorering och skydd av den utrotningshotade flygekorren (*Pteromys volans*) – nya utgångspunkter för utvecklandet av ett hållbart skogsbruk. — Acta Univ. Oul. A 781. <http://urn.fi/urn:isbn:9789526235912>